

**การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่ม
เกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี**
**Participation in water resource management of farmer water
users in the Huai Hin Khao Irrigation Project, Saraburi**

จิตรลดา จำปา¹

Jitrada Jumpar¹

Corresponding author: jjumpar@gmail.com

Received: 17/02/68 Revised: 21/03/68 Accepted: 21/03/68

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี และเพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ และใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 105 คน และประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 110 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

¹ Master of Public Administration (Public Administration), Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการตีความสร้าง
ข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ในภาพรวม อยู่ใน
ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
คือ ด้านการคิดและวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเป็น
เจ้าของ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการติดตามผล อยู่ในระดับมากที่สุด และด้าน
การเสนอแนะ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และ 2. แนวทางในการแก้ไขปัญหาการ
บริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว ได้แก่ (1)
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน เสนอแนะ และ
ติดตามผล (2) พัฒนาและเพิ่มช่องทางการสื่อสาร เพื่อให้เกษตรกรสามารถแสดง
ความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลได้สะดวกขึ้น (3) จัดอบรมและให้ความรู้
เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน (4) สนับสนุนการสร้าง
ความเป็นเจ้าของพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรมีความรับผิดชอบและดูแลรักษา
ทรัพยากรน้ำร่วมกัน และ (5) ติดตามและปรับปรุงแผนงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้
การบริหารจัดการน้ำมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ; เกษตรกรผู้ใช้น้ำ;
โครงการชลประทานสระบุรี

Abstract

This research aims to study the level of participation in water resource management among the agricultural water users of the Huai Hin Khao Irrigation Project in Saraburi and to propose guidelines for enhancing their participation in water resource management. A mixed-method research approach was employed, utilizing a questionnaire as a tool for quantitative research and interviews as a tool for qualitative research. The quantitative research involved a sample of 105 respondents, while the qualitative research included 5 participants, making a total of 110 respondents. Quantitative data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation, while qualitative data were analyzed through interpretation and inductive conclusion.

The research findings revealed that: The overall level of participation in water resource management among the agricultural water users of the Huai Hin Khao Irrigation Project in Saraburi was high. When analyzed by specific aspects, ranked from highest to lowest in terms of mean score, the findings showed that participation in decision-making and planning was at the highest level, followed by ownership, monitoring, and suggestion, all of which were at a high level. The proposed guidelines for addressing issues in water resource management among the agricultural water users of Huai Hin Khao include: (1) Promoting farmers' participation in all stages, including planning, providing suggestions, and monitoring. (2)

Developing and expanding communication channels to facilitate farmers in expressing opinions and exchanging information more conveniently. (3) Organizing training sessions and providing knowledge on efficient and sustainable water management. (4) Supporting the development of a sense of ownership among farmers to encourage responsibility and collective maintenance of water resources. and (5) Continuously monitoring and improving management plans to enhance efficiency and adaptability to changing situations.

Keywords: participation; water resource management; farmer water users; Saraburi Irrigation Project

บทนำ

“น้ำ” เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมวลมนุษย์ จนมีคำกล่าวว่า “น้ำคือชีวิต” ในปัจจุบัน อัตราความต้องการใช้น้ำของทุกภาคส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอุปโภคบริโภค ซึ่งเพิ่มขึ้นตามอัตราเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวของเมืองและความต้องการอาหารเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งปริมาณน้ำที่จำเป็นต่อการรักษาระบบนิเวศและสัตว์น้ำ ปริมาณน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดถ้าไม่มีการบริหารจัดการควบคุมการใช้น้ำให้ดี จะส่งผลทำให้เกิดสภาวะขาดแคลนน้ำได้ (คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน, 2552)

โครงการชลประทานสระบุรี มีหน้าที่และความรับผิดชอบส่วนของการใช้น้ำชลประทานเป็นศูนย์กลางในการวางแผน วิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับการชลประทานในระดับไร่นา มีการสำรวจพื้นที่เพาะปลูกและกิจกรรมทางการเกษตรในเขตชลประทานเพื่อใช้เป็นสถิติข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำในระดับลุ่มน้ำ จังหวัด และโครงการ แบบรายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน ทั้งช่วงฤดูฝนและฤดูแล้ง และปรับแผนการส่งน้ำในแต่ละฤดูได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องสอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน โดยผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษากลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว เพราะเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลางอยู่ในพื้นที่ดูแลของโครงการชลประทานสระบุรี และในปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาวของโครงการชลประทานสระบุรี มีการทำเกษตรกรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ส่งผลทำให้ความต้องการน้ำเพิ่มตามไปด้วย (อ้างอิงจากข้อมูลของแผนการจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทาน จากอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง 412 แห่ง ในช่วงฤดูแล้ง ปี 2564/65 เทียบกับ ปี 65/66) โดยมีพื้นที่ทำเกษตรกรรมทั้งหมด 1,512 ไร่ในโครงการฯ มีสมาชิกภายในกลุ่มจำนวน 105 คน เป็นพื้นที่ทางการเกษตรมาเป็นระยะเวลานาน มีการทำนาปีละ 3 ครั้ง ไม่รวมเกษตรกรรมอย่างอื่น ยกตัวอย่างเช่น อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง และอื่นๆ ทำให้เกษตรกรภายในกลุ่มมีความต้องการใช้น้ำเพิ่มมากขึ้น จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า บางกลุ่มผู้ใช้น้ำยังคงประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการภายในกลุ่ม จึงได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการน้ำในทุกขั้นตอนของการดำเนินการอย่างจริงจัง ส่งผลให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคนภายในกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ เพื่อให้มีความเพียงพอ

ต่อการใช้ทางด้านเกษตรกรรม (การบริหารจัดการน้ำและการบริหารองค์กรผู้ใช้น้ำ , 2566)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของเกษตรกรผู้ใช้น้ำ โครงการชลประทานสระบุรี: กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อจะได้นำผลข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาวโครงการชลประทานสระบุรี
2. เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน ประกอบด้วยวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในแต่ละแบบจะประกอบด้วย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรที่ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด ซึ่งมีจำนวน 105 คน ครอบคลุมพื้นที่ทางการเกษตร 1,512 ไร่ ในตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี (การบริหารจัดการน้ำและการบริหารองค์กรผู้ใช้น้ำ, 2566)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ได้รับการคัดเลือกโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เหมาะสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ประธานกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว

2. คณะกรรมการ

โดยบุคคลเหล่านี้เป็นตัวแทนเกษตรกรที่มีความรู้และบทบาทในกระบวนการจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวโครงการชลประทานสระบุรี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ และใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือทั้งสองประเภทดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชลประทานโดยกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ โดยแบบสอบถามนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด จะประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก คือ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการคิดและการวางแผน การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการติดตามผล และการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการเป็นเจ้าของพื้นที่ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ดังนี้ (Likert, 1932)

คะแนน 5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

คะแนน 3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด การวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ซึ่งแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

+ 1 เมื่อแน่ใจข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

0 เมื่อไม่แน่ใจข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประกอบด้วย

1) อาจารย์ ดร.อังคณา อุดมพันธ์ ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

2) นายพิทยา ทาหลี่ ตำแหน่ง นายช่างชลประทานกลุ่มงานเทคนิคทั่วไป

3) นางสาววราภรณ์ มณีนพรัตน์ ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไป

ได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00 ถือว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงในเนื้อหาสามารถนำไปใช้วัดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ซึ่งมีจำนวนข้อที่ไม่สอดคล้องทั้งหมด จำนวน 6 ข้อ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามใหม่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

4. การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยเป็นเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำบ้านดง เนื่องจากมีสภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการน้ำที่คล้ายคลึงกัน แล้วนำมาทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้สูตรของ Cronbach's Alpha (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.847 ถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจริงได้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2549)

5. จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว จำนวน 105 คน และได้รับแบบสอบถามคืนครบทั้ง 105 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของประชากร

1.2 เมื่อให้ข้อมูลครบจำนวนแล้วจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำมาตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูล

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

2.1 หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยเชิงปริมาณเสร็จ ผู้วิจัยนัดหมายกับประธานและกรรมการของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหิน จำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กับประธานและกรรมการของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหิน จำนวน 5 ท่าน โดยทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองเป็นเวลา 20-30 นาที ต่อ 1 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยส่วนที่วิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) แจกแจงความถี่ (Frequency)

การวิเคราะห์เกี่ยวกับแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี โดยทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้ค่าเฉลี่ยของผลคะแนน เป็นตัวชี้วัดโดยกำหนดน้ำหนักคะแนนในการแบ่งช่วงเป็น 5 ระดับ (Best, 1970)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

2.2 จำแนกและจัดระบบข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนก และจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ

2.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องนั้น

2.4 นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการวิจัย

จากการวิจัยประชากร 105 คน สามารถจำแนกข้อมูลส่วนบุคคลได้ดังนี้ ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 และเพศชาย

จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 51–60 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49, \sigma = 0.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคิดและวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51, \sigma = 0.21$) รองลงมาคือ ด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่ ($\mu = 4.50, \sigma = 0.28$) ด้านการติดตามผล ($\mu = 4.50, \sigma = 0.32$) และด้านการเสนอแนะ ($\mu = 4.47, \sigma = 0.26$) ตามลำดับ

ด้านการคิดและวางแผน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51, \sigma = 0.21$) โดยเมื่อจำแนกรายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ประชากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.59, \sigma = 0.49$) รองลงมาคือ เข้าร่วมประชุมและร่วมแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้น้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.57, \sigma = 0.50$) เข้าร่วมกำหนดแผนการใช้น้ำร่วมกับหน่วยงานของชลประทาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51, \sigma = 0.50$) เสนอแนะข้อมูล ปัญหาอุปสรรค และแก้ไข ปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50, \sigma = 0.50$) และเข้าร่วมในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำของโครงการชลประทานสระบุรี อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38, \sigma = 0.49$) ตามลำดับ

ด้านการเสนอแนะ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.26$) โดยเมื่อโดยเมื่อจำแนกรายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ประชากรมีส่วนร่วมในการร่วมเสนอปัญหาที่มีอยู่ของตนให้กับหน่วยงานชลประทานเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.50$) รองลงมาคือเสนอแนะแนวทางจัดตั้งกลุ่มการบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.50$) ร่วมเสนอแนะให้มีบทลงโทษผู้กระทำความผิดร่วมกับหน่วยงานชลประทานและคนในกลุ่มผู้ใช้น้ำ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.50$) ร่วมหาวิธีการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำร่วมกับหน่วยงานชลประทาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.50$) และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่การใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.52$) ตามลำดับ

ด้านการติดตามผล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.32$) โดยเมื่อโดยเมื่อจำแนกรายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ประชากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนในพื้นที่ของหน่วยงานชลประทาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.50$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานความก้าวหน้าของโครงการชลประทานสระบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.50$) การติดตามข้อมูล ข้อขัดแย้ง และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้น้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่อาศัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.50$) และการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ สนับสนุนการดำเนินงานตามแผน / โครงการที่ได้ตกลงกันไว้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.50$) ตามลำดับ

ด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.28$) โดยเมื่อจำแนกรายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมที่รู้สึกตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่อยู่อาศัยในส่วนของการบริหารจัดการน้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.50$) รองลงมาคือร่วมรับผิดชอบ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของการใช้น้ำในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.50$) มีส่วนร่วมในการรักษาแหล่งน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.50$) ร่วมทำนุบำรุงรักษาแนวท่อส่งน้ำ รวมถึงพื้นที่บริเวณรอบ ๆ อ่างเก็บน้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.50$) และยินดีที่จะแบ่งปันน้ำในกรณีช่วงน้ำขาดแคลนให้กับคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.50$) ตามลำดับ

แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

1) แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านการคิดและวางแผน ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี พบว่า ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน โดยสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการคิดและวางแผนการบริหารจัดการน้ำเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากพวกเขามีความรู้และประสบการณ์ในการใช้น้ำจริงในพื้นที่ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดนโยบายไปจนถึงการวางแผนการใช้น้ำในแต่ละฤดู ช่วยให้แผนการบริหารจัดการน้ำมีความเหมาะสมและตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้ดีขึ้น การร่วมมือกันในการวางแผนและเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ จะช่วยให้การจัดการทรัพยากรน้ำมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสะท้อนถึงความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมระดับสูง

ช่วยให้เกษตรกรมีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของการจัดการน้ำ รวมถึงการสร้างแผนที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

2) แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านการเสนอแนะของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี พบว่า ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน โดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะจากเกษตรกร เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เนื่องจากพวกเขามีความรู้และประสบการณ์ตรงที่สามารถช่วยให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการได้ดีขึ้น การเปิดโอกาสให้เกษตรกรเสนอแนะ และรับฟังความคิดเห็นของพวกเขาก็จะช่วยพัฒนาวิธีการจัดการน้ำให้ดีขึ้น แม้การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะจะอยู่ในระดับมาก แต่ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ เช่น การกระตุ้นให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ และเพิ่มช่องทางในการรับฟังข้อเสนอแนะ ซึ่งจะช่วยให้การจัดการทรัพยากรน้ำมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3) แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามผล ของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี พบว่า ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน โดยสรุปได้ว่า การติดตามผลหลังจากการนำแผนไปปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญ โดยเกษตรกรควรมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ เพื่อให้มีความเข้าใจและเห็นภาพรวมของการดำเนินการ และสามารถเสนอแนะปรับปรุงแผนได้ทันทีหากพบปัญหา การติดตามผลช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผน และการมีส่วนร่วมของเกษตรกร จะทำให้การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว การติดตามผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญในการประเมินความสำเร็จของโครงการ และช่วยให้การจัดการน้ำมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4) แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านการเป็นเจ้าของพื้นที่ ของกลุ่มเกษตรกร ผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี พบว่า ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน โดยสรุปได้ว่าการที่เกษตรกรรู้สึกว่าเป็นเจ้าของพื้นที่ทำให้พวกเขามีความรับผิดชอบและร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งส่งผลให้เกิดการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน โดยความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่และการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำ ทำให้เกษตรกรมีความตั้งใจและรับผิดชอบในการดูแลทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ช่วยกระตุ้นให้มีการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในชุมชนได้อีกด้วย

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ผู้ศึกษาได้พบประเด็นสำคัญที่ควรจะนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคิดและวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเป็นเจ้าของ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการติดตามผล อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการเสนอแนะ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ บัณฑิต บณขุนทด และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลลิสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลลิสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับมาก

2. แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกร
ผู้นำน้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี

2.1 การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกระบวนการคิดและวางแผนการบริหารจัดการน้ำเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้และประสบการณ์ตรงในการใช้น้ำในพื้นที่ของตนเอง การให้เกษตรกรเข้ามามีบทบาทตั้งแต่การกำหนดนโยบายไปจนถึงการวางแผนการใช้น้ำในแต่ละฤดู ทำให้แผนการบริหารจัดการน้ำมีความเหมาะสม และตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้ดียิ่งขึ้น การร่วมมือในการวางแผน และเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและสะท้อนถึงความต้องการในการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมในระดับสูงช่วยให้เกษตรกรมีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของการจัดการน้ำได้อย่างชัดเจน

2.2 การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการเสนอแนะ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้และประสบการณ์ที่สามารถช่วยพัฒนาวิธีการจัดการน้ำให้ดีขึ้น การเปิดโอกาสให้เกษตรกรเสนอความคิดเห็น และรับฟังข้อเสนอแนะจากพวกเขา จะช่วยให้การจัดการน้ำมีประสิทธิภาพมากขึ้น แม้ว่าการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะจะอยู่ใน

ระดับมากแล้ว แต่ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ เช่น การกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ และเพิ่มช่องทางการรับฟังข้อเสนอแนะ ซึ่งจะช่วยให้การจัดการทรัพยากรน้ำมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการติดตามผลหลังจากการนำแผนไปปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญ เกษตรกรควรมีบทบาทในการติดตามและประเมินผล การบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้มีความเข้าใจและเห็นภาพรวมของการดำเนินงาน และสามารถเสนอแนะปรับปรุงแผนได้ทันทีหากพบปัญหา การติดตามผลช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผน และการมีส่วนร่วมของเกษตรกรทำให้การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ซึ่งการติดตามผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญในการประเมินความสำเร็จของโครงการและช่วยให้การจัดการน้ำมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4 ความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ช่วยกระตุ้นให้เกษตรกรมีความรับผิดชอบและร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งส่งผลให้เกิดการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำและความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ช่วยให้เกษตรกรมีความตั้งใจและรับผิดชอบในการดูแลทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ทำให้การจัดการน้ำมีประสิทธิภาพ และสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในชุมชนได้มากยิ่งขึ้น

โดยสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ตั้งแต่กระบวนการคิดและวางแผน ไปจนถึงการติดตามผลหลังจากการนำเสนอแนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ: ศึกษากรณีลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา จังหวัดสงขลา ของจันทิรา สุขศิวนันท์ (2561)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าที่ผ่านมาการบริหารจัดการ น้ำของภาครัฐยังคงประสบปัญหาหลายประการ ทั้งประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการและการจัดทำระบบฐานข้อมูล การบังคับใช้กฎหมาย ขาดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชน ความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมาก่อเกิดจากความเข้มแข็งของชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนเกิดการเรียนรู้และสร้างกระบวนการจัดการน้ำที่เหมาะสมเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มความเข้มแข็ง เกิดเป็นเครือข่าย ภาคประชาชนมีการทำงานที่มีกระบวนการคิด ไตร่ตรอง ตัดสินใจและลงมือทำร่วมกันภายใต้การบริหารจัดการของชุมชนเอง ดังนั้น เพื่อให้การเกิดความสำเร็จในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในภาพรวม สามารถแก้ปัญหาจากการใช้ทรัพยากรน้ำได้อย่างยั่งยืนได้นั้นจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการน้ำในภาคประชาชน การเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และการศึกษาการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมในเขตชลประทานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเพชรบุรี ของ ฐานุร หอมกลิ่น (2560) พบว่า แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการน้ำ ในเขตชลประทาน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเพชรบุรี การให้ความสำคัญกับองค์กรท้องถิ่น และผู้นำในการร่วมกำหนดนโยบายด้านการบริหารจัดการน้ำ ตั้งแต่กระบวนการวิเคราะห์ปัญหา การวิเคราะห์หาสาเหตุการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการรวมถึงการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำห้วยหินขาว โครงการชลประทานสระบุรี ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในภาพรวม อยู่ในระดับมาก จึงควรให้เกษตรกรที่ใช้น้ำมีส่วนร่วมอยู่สม่ำเสมอ

1.2 ภาครัฐควรร่วมมือกับเกษตรกร โดยให้มีการทำประชาคมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมกันจัดทำแผนการบริหารน้ำ เพื่อให้เกษตรกรสามารถจัดการทรัพยากรน้ำได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของเกษตรกร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรกับการจัดการทรัพยากรน้ำของเกษตรกร ในเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์คนในชุมชนแบบเจาะลึก เพื่อที่ได้นำปัญหาที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาจัดการทรัพยากรน้ำต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- การบริหารจัดการน้ำและการบริหารองค์กรผู้ใช้น้ำ. (2566). *การบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม*. กรุงเทพมหานคร: กรมชลประทาน.
- คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. (2552). *ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: กรมชลประทาน.
- ฐาภรณ์ หอมกลิ่น. (2557). *การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมในเขตชลประทาน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ปัทมทัต บณขุนทด และคณะ. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณ* 6(1), 209-222.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2549). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Best, W. J. (1970). *Research in Education* (3rd ed.). Englewood Cliffs, N J: Prentice-Hall.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Likert, R. A. (1932). Technique for the Measurement of Attitude. *Archives Psychological*, 3(1), 1-55.